

SPELEOLOŠKA EKSPEDICIJA „JUŽNI VELEBIT 2005“

PIŠE: Tomica Rubinić
Speleološki klub „Samobor“
Samobor

UVOD

Povod organiziranju ovogodišnje ekspedicije na Južnom Velebitu bila su istraživanja provedena još 2001. godine na području Šugarske dulibe. Tom prilikom istraženo je 7 speleoloških objekata

ukupne dubine 588 metara, a jama Tu Fifti (-254 m), sa ulaznom vertikalom od 192 m dala je naslutiti da na ovom dijelu Velebita postoji još sličnih objekata.

Za novu ekspediciju odabrano je područje Ružnih draga i Kamenog klanca, dvaju

platoa iznad Brušana. Između 22. srpnja i 2. kolovoza 2005. godine istraženo je 8 speleoloških objekata.

Tijek ekspedicije
Područje ovogodišnje ekspedicije

Pogled s Panosa

foto: Zlatko Cesnik

ISTRAŽIVANJA

Ulaz u jamu Gnat (strelica)

foto: Saša Minihofer

Speleološkog kluba "Samobor" odabrano je na trodnevnom izletu u listopadu 2004. godine. Tom je prilikom obavljeno rekognosciranje na potezu Panos - Kameni klanac - Ružne drage. Pronađeno je 6 speleoloških objekata, među kojima su posebnu pažnju plijenili objekti na Ružnim dragama. Radi slabe prometne komunikacije donedavno je ovaj teren bio slabo posjećivan i istraživan. Zadnjih nekoliko godina probijeno je nekoliko šumarskih cesta iz smjera Brušana i Rizvanuše prema zaleđu Raminog korita i Siljevače. Iako se radi o lošim i teško prolaznim putovima, moguć je prilaz automobilom do šumarske kuće na Ružnim dragama kod koje je formiran bazni logor. Sama kuća korištena je za oružarstvo i logistiku, a za hranu je korišten oveći šator.

Nakon osposobljavanja logora formirano je nekoliko ekipa sa ciljem rekognosciranja na potezu Pušiji vrh - Ružne drage - Miljkovića vrata. Istovremeno je istraživana jama Kajgana, otkrivena na izletu 2004. godine. Zbog svoje jednostavne morfologije i blizine logora (cca. 200 m), jama je korištena za meteorološka i biološka istraživanja do završetka ekspedicije. Na području Ružnih draga istraženo je 5 speleoloških objekata dubine do 143 m. Osim jame Pozoj (-143 m, u opisu), istražene su: jama 091 (-29 m), jama Ježeva kućica (-30 m), jama Liljanin sistem (-71 m) i jama Kajgana (-79 m). Jamu Hasanagicu (-32 m) u Miljkovića vratima pronašao je Mlado od Cesnika (Zlatko Cesnik) prilikom traženja "nepostojeće" jame označene na topografskoj karti. Ucrtna jama zapravo

je vrtača okomitih strana, promjera 50-ak metara. Jamu Liljanin sistem otkrila je Ljiljana Jemić prilikom detaljnog pretraživanja brda Pušiji vrh (1314 m). "Žumberački" ulaz (15 x 20 cm) proširen je kopanjem, a jama se sastoji od nekoliko manjih vertikala i završnog meandra. Osim korodiranih saljeva, u donjem dijelu jame nađena su dva jezerca koja nastaju nakupljanjem prokapsnice. Jama 091 nalazi se u jugoistočnom dijelu Ružnih draga, u neposrednoj blizini kote 1134 m. Zbog velikog ulaza (30 x 9 m) dno je prekriveno snijegom. Na istočnoj strani dna nalazi se prolaz u kanal dužine 18 m koji završava s 15 m visokim dimnjakom. Ukupna dužina ovog objekta je 51 m. Osim Ružnih draga rekognoscirane su i Ravne drage i Brigovi u kojima je pronađena jedna manja jama dubine oko 6 m, koja nije topografski snimljena. Pronalazak novih objekata u trokutu Ružne drage - Pušiji vrh - Brigovi sveden je na minimum, budući da je teren detaljno rekognosciran. Buduća istraživanja biti će usmjerena na područje Miljković vrha (1352 m) i Miljkovića vrata koja čine sjeveroistočni rub kotline Ramino korito. Perspektiva ovog terena vidljiva je na topografskim kartama, gdje je označeno 6 jamskih ulaza na relativno malom području. Udaljenost od 3 sata hoda kroz neprohodni teren može se riješiti postavljanjem pomoćnog logora na Miljkovića vratima.

Nakon završenih istraživanja na ovom dijelu terena, prebacili smo se na plato iznad Kamenog klanca, u kojem su u jesen 2004. godine pronađena 2 jamska ulaza smještena u neposrednoj blizini planinarske staze. U prošlosti, stanovnici Brušana koristili su ovu stazu kao najbližu komunikaciju sa primorskim Lukovim Šugarjem. Za prilaz ovom terenu korištena je šumska cesta Ružne drage - Siljevača, nakon čega slijedi uspon od sat vremena, po vrlo strmom klancu do ruba platoa. Ovdje je postavljen gornji logor u kojem su u početku boravila 4 speleologa. Obilaskom prije nađenih jama ustanovili smo da su ih već istraživali speleolozi iz SOHPD "Željezničar". Prilikom rekognosciranja u listopadu 2004. godine, promakle su nam oznake upisane u blizini ulaza u objekte. Kasnije, u razgovoru sa Makinom i Bančom, doznali smo da su objekti istraživani 80-ih godina i to iz smjera Baških Oštarija. Nakon početnog razočaranja, krenuli smo u pregled terena uz rub platoa, između Golog vrha i Siljevače. Za to vrijeme ekipa iz donjeg logora, osim brige o transportu u gornji logor, obilazila je područje Pušljeg, Otravnog i Golog vrha sa sjeverozapadne strane. Nakon

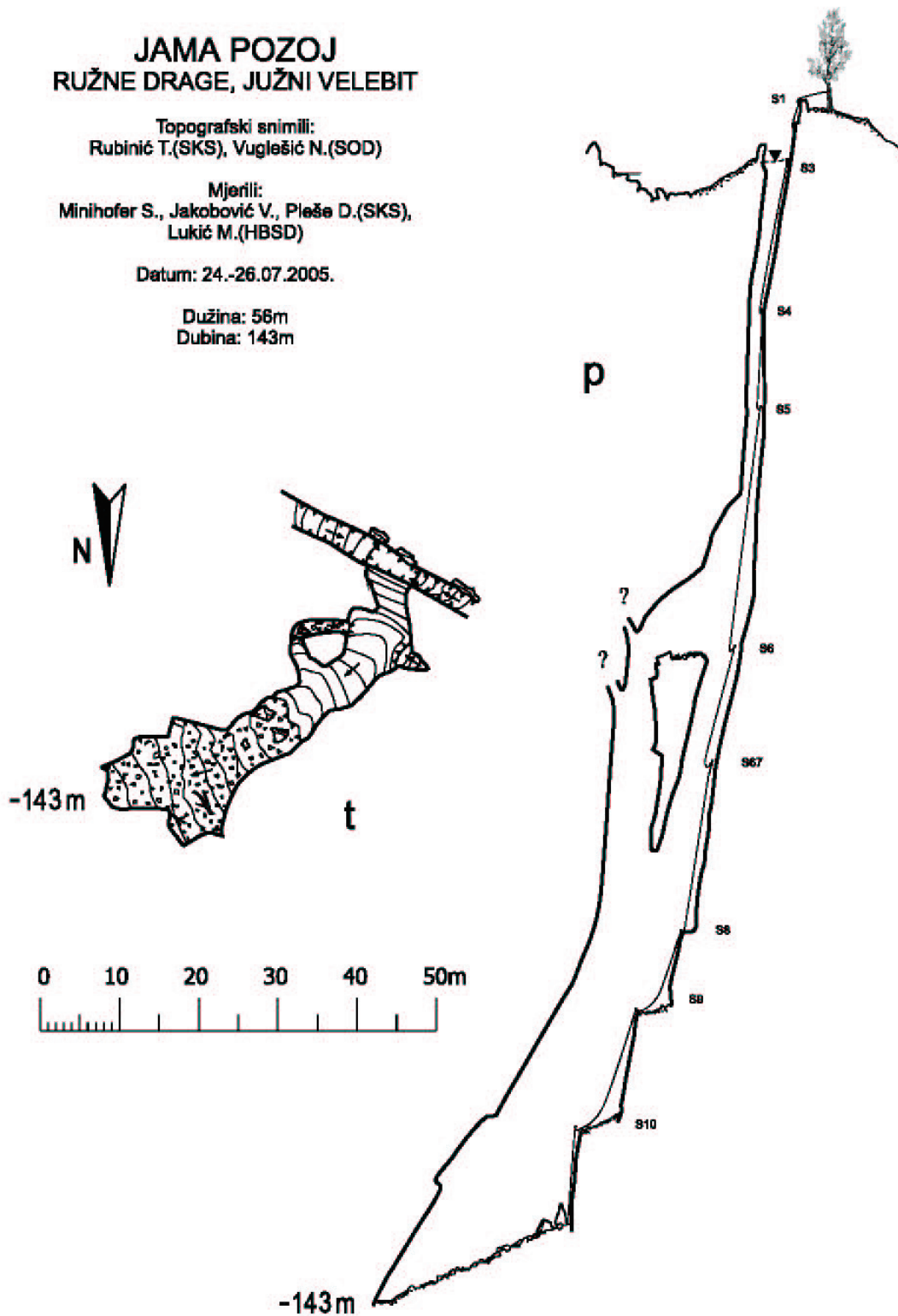
JAMA POZOJ RUŽNE DRAGE, JUŽNI VELEBIT

Topografski snimili:
Rubinić T.(SKS), Vuglešić N.(SOD)

Mjerili:
Minihofer S., Jakobović V., Pleše D.(SKS),
Lukić M.(HBSD)

Datum: 24.-26.07.2005.

Dužina: 56m
Dubina: 143m

ISTRAŽIVANJA

Jama Gnat - ledena polica na -98 m

foto: Saša Minihofer

dva dana traženja, pronađena su samo 2 speleološka objekta, oba smještena u velikoj vrtači oko 500 m jugoistočno od gornjeg logora. Jama Gnus je ledenica dubine 17,5 m i nalazi se u južnom dijelu vrtače, na čijem dnu je ulaz u jamu Gnat (-343 m), najdublji istražen objekat na ekspediciji. Nakon četverodnevnog (i noćnog) istraživanja Gnata 1. kolovoza gornji logor je raspoređen i transportiran u bazu. Tulumom uz Velebitsko pivo i ličku janjetinu proslavljeno je istraživanje najdublje "samoborske" jame i uspješan završetak ekspedicije.

JAMA POZOJ

Jamu je 23. srpnja pronašao Saša Minihofer prilikom rekognosciranja jugoistočnog dijela Ružnih draga. Ime

je dobila po Pozoju, zmaju iz jame na Anindolu, opisanom u starim samoborskim legendama. Iz istih priča dana su imena i jamama Gnat i Gnus, čudnim bićima iz rječice Gradne. Ulaz u Pozoj je teško uočljiva pukotina dimenzija 23 x 3m, na 1010 m n. v. Ulaznom vertikalom od 98 m, nazvanom "Upri ume", dolazi se na malu policu (2,5 x 2m) na koju se nakon 9 m nadovezuje druga, dimenzija 2 x 4,5 m. Posljednja polica (5,5 x 2 m) nalazi se na -123 m, a 11 m niže je 24 m duga i 10-ak m široka završna dvorana. Kosi sipar dvorane završava neprolaznom pukotinom na 143 m dubine što je i najniža točka jame. Paralelna vertikala koja se odvaja na 62. metru dubine, spaja se na glavnu vertikalu nakon 23 m. Iako jednostavne morfologije, jama Pozoj je najdublja istraženja jama u Ružnim dragama.

Temperatura zraka i tla u završnoj dvorani iznosi je 3,9°C, što je najviša izmjerena temperatura u istraženim objektima.

U istraživanju Pozoja sudjelovali su: Saša Minihofer, Vatroslav Jakobović, Domagoj Pleše, Darko Henc (svi SKS), Jana Bedek, Marko Lukić (HBSD) i Nikolina Vuglešić (SOD).

JAMA GNAT

Za otkriće jame Gnat zaslužan je Zlatko Cesnik koji je svojom neizmjernom energijom protrčao baš svaku vrtaču na platou Kamenog klanca. Gnat se nalazi u zadnjoj vrtači na rubu platoa koji se strmo spušta prema Ličkom polju. Ulaz u dnu vrtače karakterizira prirodan stjenoviti zid koji je pregrađuje tako da je vidljiv jedino sa istočne strane. Istraživanje je 28. srpnja započela ekipa u sastavu Vatroslav Jakobović i Tommy Kolman. U noćnoj akciji uspjeli su se spustiti oko 100 metara i ostali visjeti 10-ak m iznad police. Sljedeći dan se Saša Minihofer i Tomica Rubinić spuštaju na ledenu policu nakon 96 metarske ulazne vertikale. Na početku police odvaja se u smjeru jugoistoka kanal dužine 17 m koji završava dimnjakom. Ovo je jedini horizontalni odvojak u jami. Na rubu ledene police uglavljen je veliki kameni blok koji pridržava tone leda i kamena nad velikom vertikalom. Istraživanje je tog dana zaustavljeno na krušljivoj polici 173 m ispod razine ulaza. U ovom dijelu jame postoje tri manje police prepune kamena i unatoč čišćenju postoji mogućnost da se koji odlomi i padne do dna jame. Zbog takve opasnosti odlučili smo se na ekipe za opremanje od samo dvoje ljudi. Prilikom penjanja speleolozi su se čekali na sidrištima neposredno ispod police, kako bi smanjili opasnost prilikom prelaska police. Tommy i Vatroslav opet odrađuju noćnu smjenu i spuštaju se na oko 310 m dubine, gdje naslućuju dno oko 40 m ispod sebe. Budući da se vertikala širi (15 x 12 m) ostaju u previsu i bez užadi. Drugi dan u jamu ulaze Jana Bedek i Zlatko Cesnik sa sto metarskim užetom koje spajaju u previsu i napokon dolaze na dno. Zadnja vertikala ("Kruppilija") duboka je 170 m, od čega je 140 m u previsu. Dno promjera 13 m potpuno je ravno i prekriveno kršjem. U sjevernom dijelu postoji kanal dugačak 3 m gdje je i najdublja točka jame na -343 m. Jana i Zlatko crtaju veći dio vertikale Krumpilija i izvlače svoju užad. Sljedeće noći Saša i Tomica topografski snimaju Gnat i usput raspoređuju do ledene police. Zadnji dan u jamu ulaze Nikolina Vuglešić i Domagoj Pleše te izvlače ostatak opreme.

Perspektive za daljna istraživanja čine prozori u prostranim vertikalama koji nisu pregledavani zbog nedostatka vremena. U budućim ulascima, posebna pozornost bit će posvećena prozoru (10 x 4 m) nasuprot ledene police na -107 m i prozoru u završnoj vertikali (-270 m). Naime, Jana i Zlatko su na dnu čuli padanje kamena negdje u paralelnoj vertikali.

POPIS SUDIONIKA

Na ekspediciji je sudjelovalo 19 speleologa

iz 4 udruge: Nenad Buzjak, Tomica Bošnjak, Zlatko Cesnik, Darko Henc, Vatroslav Jakobović, Ljiljana Jemić, Tommy Kolman, Saša Minihofer, Krešimir Motočić, Domagoj Pleše, Ratimir Prikratki, Tomica Rubinić, Domagoj Tomašković (SKS), Jana Bedek, Helena Bilandžija, Marko Lukić, Martina Pavlek (HBSD), Nikolina Vuglešić (SOD) i Ivančica Zovko (SOV).

U posjeti logoru bili su: Ivica Marković, Josip Tomajić, Josip Tomljenović (SDL) i Neven Bočić (SDK).

ZAHVALE

Zahvaljujemo Upravi Parka prirode "Velebit" na pruženoj pomoći prilikom organiziranja ekspedicije, Hrvatskim šumama - Šumarija Gospić na korištenju kuće i posebno našim vjernim sponzorima: BIDD-Samobor, Izdavačka kuća "Meridijani", Pena d.o.o., pekarna Zemljić, Tehnopromet 93, Ljekarna Dvoržak, Ekoteks i Studio "Teuta".

SUMMARY

Speleological expedition "South Velebit '05"

Speleological society Samobor organised a speleological expedition named 'Južni Velebit' from 22 July to August 2005. The area of Ružne drage and Kameni klanac on Velebit in the vicinity of Brušana village was explored. 8 pits varying their depths from 17.5 to 343 meters were explored, the deepest of which was named Gnat, after a mythical dragon from the legends of Samobor. The cave presented a big danger due to the possibility of huge stone erosion. The members of SKS, HBSD, SOD and SOV took part in the expedition.

Jama Gnat - vertikala Krumpilija (-120 m)

foto: Saša Minihofer

JAMA GNAT

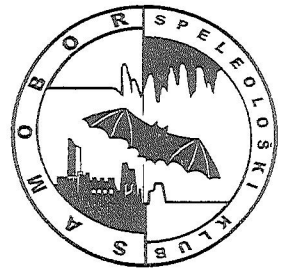
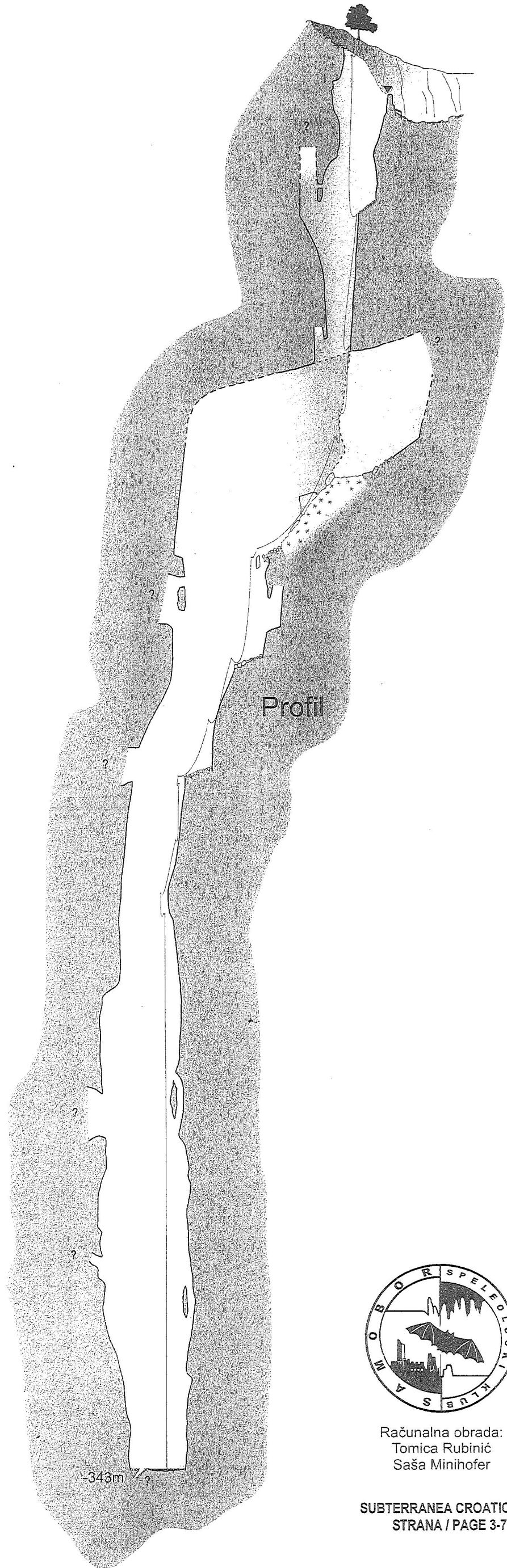
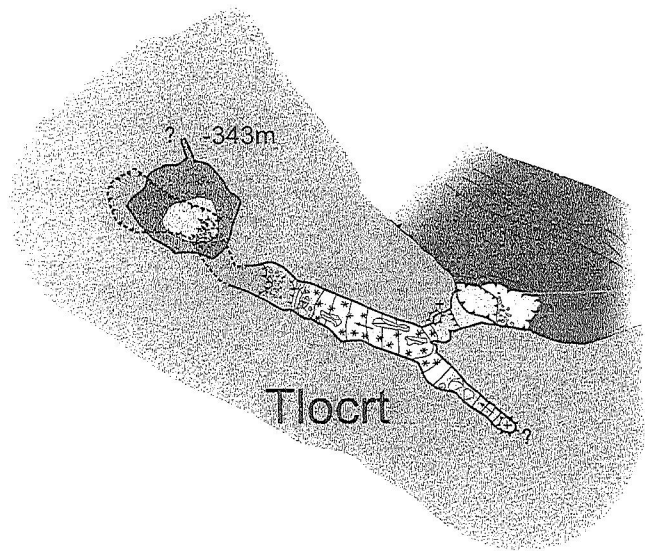
Kameni klanac, Južni Velebit

Topografski snimili:
Tomica Rubinić (SKS), Jana Bedek (SOV)

Mjerili:
Saša Minihofer (SKS), Zlatko Cesnik (SKS)

Datum: 28.-31.07.2005.

Dužina: 80 m
Dubina: 343 m

Računalna obrada:
Tomica Rubinić
Saša Minihofer